

Hon vågar att komma nära med hjälp av kameran. Nu möter du henne en gång i månaden i NWT:s Helg. Filmaren Sara Broos hittar inspiration i Berlin men hjärtat och livet finns i Fryksdalen.

Om att tala

Jag läser en intressant bok om retorik; "Tala Som Ted" som handlar om hur man blir en briljant talare som fångar publiken, påverkar och engagerar. På baksidan står det: "Idéer är 2000-talets hårdvaluta. För att bli framgångsrik behöver man kunna presentera sina idéer och sitt budskap på ett sätt som övertygar. Skapa en stark upplevelse som talar till alla sinnen." Boken är baserad på de mest sedda av alla de Ted Talks inom olika områden man kan se gratis på nätet. De är alltid max arton minuter långa eftersom det anses vara den ideala längden om man vill få fram sitt budskap.

Jag tänker på hur avgörande detta är särskilt nu i valtider och hur effektivt förpackade idéer kan förändra världen, på gott och ont. Och hur farligt det kan bli när de som lyckas med sin retorik är de som under den tvättade ytan har ruttna värderingar och förenklade lösningar på komplexa problem. Inom politiken används ofta fula knep för att beskriva verkligheten på ett onyanserat eller förenklat sätt och därmed vinna poäng. Även Hitler var en skicklig retoriker, väl medveten om det talade ordets makt över det skrivna.

Donald Trump har en ovana att alltid ge sina kritiker eller politiska motståndare öknamn som "Crooked Hillary" (Skurkakiga Hillary) och "Lynin Ted" (Ted Cruz). Genom att pränta in de namnen

Emma González, som överlevde en skolskjutning i Florida, höll någon månad senare ett tal som fick många, inklusive krönikören, att gråta.

FOTO: ALEX BRANDON/TT

gång på gång på gång på gång fastnar de sedan hos lyssnarna och plötsligt kanske något du kanske från början tyckte var bra undermedvetet får en negativ klang. Det finns de som blir strateger och lär sig hur man ska söka pengar till exempel genom att använda exakt rätt slags uttryck, modeord och "knäcka koderna". Men det kanske bara är luftsloft utan förankring, fina formuleringar och förpackningar som kan förföra vem som helst. Skenet bedrar så lätt.

Men vad händer med alla de som inte är skickliga talare, som kanske i stället uttrycker sig på andra sätt, eller som är för blyga för att stå på en scen? En vän berättar om hur hennes son som är nio år fått höra att han inte kommer klara sig om han inte blir bättre på att prata inför folk. Han skriver hellre än talar, är introvert och blyg. Han tycker inte om att stå i centrum. Men enligt hans lärare måste han bli en välformulerad entreprenör och vi måste alla "jobba på vårt varumärke", ett uttryck jag avskyr. Att bli en bra talare tror jag förutsätter att du också är en bra lyssnare. Och kanske måste inte alla vara lika slipade och självsäkra. Ibland är det den som viskar som utmärker sig när alla andra skriker. Eller de som kan uttrycka tvivel eller ambivalens och inte pekar med hela handen. Så länge du har något

på hjärtat finns det så många olika sätt att uttrycka det på.

En vän tränar ett riksdagsparti i prestations teknik och retorik inför valet och alla debatter. Och den viktigaste frågan är trovärdighet. Tror vi på det du säger? Kommer det inifrån? Är dina politiska visioner och idéer förankrade på djupet eller vill du bara vinna röster, vända kappan efter vinden, nå framgång?

Jag lyssnar på P1 och ett program om Martin Luther King som sköts till döds i Memphis för 50 år sedan. Han som fick Nobels fredspris för din kamp för de svartas rättigheter i USA och hans ickevåldsfilosofi. Den 28 augusti 1963 höll han sitt berömda tal "I have a dream" inför 250 000 åhörare i DC.

"Jag har en dröm att den här nationen en dag ska resa sig och stå upp för den verkliga innebörden av bekännelsen: 'Vi anser att dessa sanningar är självklara, att alla människor är jämlikt skapade.'"

Men delen om drömmen var inte med i det skrivna talet och inte planerat att ta upp. Han pratade rakt ur hjärtat.

USA är ett land av skickliga talare och retoriker och är vana vid att säga ifrån och uttrycka sin åsikt, även ofta väldigt unga människor. Lyssna på den nittonåriga aktivisten Emma González tal som fick

mig att gråta (finns på Youtube). Hon överlevde en skolskjutning i Parkland, Florida tidigare i år och hennes tal, som till stor del också bestod av tystnad, varade 6 minuter och 20 sekunder, exakt den tid det tog för en ung man att döda sjutton av hennes skolkamrater. Så välformulerat och smärtsamt.

Steve Jobs kanske mest välkända tal är det han höll till studenter på Stanford University 2005. Talet har setts över 15 miljoner gånger på nätet. "Din tid på jorden är begränsad, så slösa inte bort den genom att leva någon annans liv. Bli inte fångad i en princip, vilket är detsamma som att leva någon annans dröm". Och "Låt inte din inre röst drunkna i brus av andras åsikter". Hans kanske viktigaste budskap var; "Ha modet att följa ditt hjärta och din intuition. Det är bara du som vet vad du helst av allt vill göra". Det låter som självklarheter, men ofta handlar det om hur något framförs.

För att övertyga någon annan måste du fullt ut tro på din vision och brinna för dina idéer. Men det är ju ingenting du kan lära dig från en bok. Du kan ha de mest slagkraftiga formuleringarna, politiska visionerna eller mest välformulerade ansökningarna. Men avgörande för om du kan övertyga måste väl vara om det finns något bakom eller om det bara är ett tomt skal. För finns det något mer förljuget än ärlighet förpackad i lögn?

